

Πώς μπορώ να αξιώσω αποζημίωση ή άλλη έννομη προστασία/ικανοποίηση από τον δράστη στο πλαίσιο δίκης (ποινικής διαδικασίας) και σε ποιον θα πρέπει να απευθύνω τη σχετική αξίωσή μου;

Κατά κανόνα, στην Πορτογαλία η καταβολή αποζημίωσης πρέπει να ζητηθεί στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Υπό την έννοια αυτή, τα αδικήματα που αποτελούν αντικείμενο ποινικής διαδικασίας μπορούν επίσης να στοιχειοθετούν αστική ευθύνη, κατά το μέτρο που θίγουν συμφέροντα που γεννούν δικαίωμα αποκατάστασης της περιουσιακής ζημίας, σύμφωνα με το αστικό δίκαιο.

Ο πορτογαλικός κώδικας ποινικής δικονομίας (Código Processo Penal - CPP) θεσπίζει την αρχή της πρόσδεσης (princípio da adesão), δυνάμει της οποίας μια αστική αξίωση αποζημίωσης που ερείδεται στην τέλεση εγκλήματος πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της σχετικής ποινικής δίκης, και μπορεί να εισαχθεί μεμονωμένα ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος, οι οποίες προσδιορίζονται στον πορτογαλικό κώδικα ποινικής δικονομίας.

Εάν το θύμα κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το έγκλημα τελέστηκε σε κράτος διαφορετικό από εκείνο της κατοικίας του, τότε μπορεί να υποβάλλει την αίτηση αποζημίωσης στην αρχή που είναι αρμόδια να εξετάσει και να αποφανθεί επί των εν λόγω αξιώσεων στο κράτος μέλος της κατοικίας του. Το τελευταίο πρέπει να διαβιβάσει την αίτηση στην αρμόδια αρχή του κράτους στο οποίο τελέστηκε το έγκλημα.

Σε ποιο στάδιο της ποινικής διαδικασίας θα πρέπει να εγείρω την αξίωσή μου;

Το θύμα πρέπει να δηλώσει την πρόθεσή του να υποβάλει αίτηση αποζημίωσης αμέσως μόλις υποβάλει την καταγγελία της αξιόποινης πράξης ή πριν από την περάτωση της έρευνας. Αφότου ενημερωθεί σχετικά με το κατηγορητήριο, έχει προθεσμία 20 ημερών για να υποβάλει την αίτηση αποζημίωσης.

Ακόμα και εάν δεν έχει προβληθεί αξίωση αποζημίωσης, το δικαστήριο δύναται να ενεργήσει αυτεπαγγέλτως και, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων του θύματος, να διατάξει τον κατηγορούμενο να καταβάλει στο θύμα ορισμένη αποζημίωση για τη βλάβη που υπέστη, εκτός εάν το θύμα αντιταχθεί σ' αυτό. Για θύματα εγκλημάτων βίας, η αξίωση αποζημίωσης μπορεί να προβληθεί έως και ένα έτος μετά την έκδοση της οριστικής απόφασης.

Εάν το θύμα είναι ανήλικος κατά τη στιγμή της τέλεσης του εγκλήματος, τότε μπορεί να υποβάλει αίτηση αποζημίωσης έως και ένα έτος μετά την ενηλικίωσή ή τη χειραφέτησή του.

Τι μπορώ να ζητήσω με την αξίωσή μου και πώς πρέπει να την παρουσιάσω (να δηλώσω ένα συνολικό ποσό και/ή να προσδιορίσω τις επιμέρους ζημιές, τα διαφυγόντα κέρδη και τους τόκους);

Η αξίωση αποζημίωσης μπορεί να βασίζεται στην επέλευση των ακόλουθων μορφών ζημίας:

Περιουσιακή ζημία: συμπεριλαμβάνονται οι ζημιές που προκλήθηκαν λόγω του εγκλήματος (για παράδειγμα, δαπάνες νοσοκομειακής περίθαλψης, ιατρικές επισκέψεις, φάρμακα, κ.λπ.) καθώς και των διαφυγόντων κερδών που δεν λαμβάνει πλέον το θύμα (για παράδειγμα, ο μισθός που σταμάτησε να λαμβάνει λόγω ανικανότητας προς εργασία).

Ψυχική ζημία: αν και δεν μπορεί να αποτιμηθεί η οικονομική της αξία, μπορεί ωστόσο να τύχει οικονομικής αποζημίωσης (για παράδειγμα, βλάβη όσον αφορά την ευημερία, την αξιοπρέπεια, την καλή φήμη, που συνεπάγεται σωματικό πόνο, ψυχολογική διαταραχή ή συναισθηματική κατάπτωση).

Προβλέπεται η συγκεκριμένο έντυπο για τις αξιώσεις αυτές;

Όχι. Η αίτηση πρέπει να περιλαμβάνει απλώς σύντομη περιγραφή των πραγματικών περιστατικών στα οποία βασίζεται η αξίωση και να προσδιορίζει τη ζημία που υπέστη το θύμα και την αξία αυτής.

Εντούτοις, εάν η αξίωση αφορά ποσό άνω των 5.000 €, τότε καταβάλλεται δικαστικό τέλος και η αξίωση πρέπει να υποβληθεί από δικηγόρο.

Αποζημίωση που καταβάλλεται από το Δημόσιο

Σε περίπτωση εγκλημάτων βίας, μπορεί να χορηγηθεί προκαταβολή από το Δημόσιο. Πρέπει να συμπληρώνεται **ειδικό έντυπο** στο οποίο δηλώνεται το ποσό της διεκδικούμενης αποζημίωσης και να συνοδεύεται από συγκεκριμένα συνημμένα έγγραφα, όπως η φορολογική δήλωση του θύματος και η φορολογική δήλωση του αιτούντος (εάν δεν ταυτίζεται με το θύμα) για το έτος που προηγείται της τέλεσης του εγκλήματος, καθώς και έγγραφα στα οποία να τεκμηριώνονται οι δαπάνες που επισημαίνονται στο έντυπο.

Σε υποθέσεις ενδοοικογενειακής βίας, μπορεί να καταβληθεί προκαταβολή από το Δημόσιο και πρέπει να συμπληρωθεί **ειδικό έντυπο**. Και στην περίπτωση αυτή το έντυπο πρέπει να συνοδεύεται από τα συνημμένα έγγραφα που επισημαίνονται στην περίπτωση α).

Τι είδους αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να υποβάλω για τη θεμελίωση της αξίωσής μου;

Το θύμα πρέπει να υποβάλει όλα τα έγγραφα από τα οποία αποδεικνύεται η ζημία που υπέστη (βλ. παράγραφο 1.1). Πρέπει επίσης να μπορεί να αποδείξει και να επιβεβαιώσει με μάρτυρες ότι υπέστη τη ζημία την οποία προβάλλει.

Προβλέπεται η καταβολή δικαστικών τελών ή άλλων εξόδων σε σχέση με την αξίωσή μου;

Εάν η αξίωση αφορά ποσό κάτω των 5.000 €, τότε δεν καταβάλλεται δικαστικό τέλος, ενώ η αίτηση μπορεί να υποβληθεί από το ίδιο το θύμα.

Εάν η αξίωση αφορά ποσό άνω των 5/000 €, τότε η αίτηση πρέπει να υποβληθεί από δικηγόρο που εκπροσωπεί το θύμα και πρέπει να καταβληθεί δικαστικό τέλος, εκτός εάν το θύμα λαμβάνει νομική συνδρομή.

Για τα θύματα εγκλημάτων βίας και ενδοοικογενειακής βίας, η αίτηση προκαταβολής αποστέλλεται στην Επιτροπή για την προστασία των θυμάτων εγκλημάτων (Comissão de Proteção às Vítimas de Crimes - CPVC) και το θύμα απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής τυχόν εξόδων ή δαπανών.

Εάν το έγκλημα τελέστηκε στο έδαφος άλλου κράτους μέλους της ΕΕ, τότε η αίτηση μπορεί να προβληθεί ενώπιον της CPVC, υπό τον όρο ότι ο αιτών έχει τη συνήθη διαμονή του στην Πορτογαλία.

Μπορώ να λάβω δωρεάν νομική συνδρομή πριν και/ή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας; Μπορώ να λάβω τέτοια συνδρομή αν δεν κατοικώ στη χώρα στην οποία διεξάγεται η δίκη;

Ναι, είναι δυνατή η λήψη δωρεάν νομικής συνδρομής σε ορισμένες περιπτώσεις.

Το θύμα δικαιούται να λάβει νομικές συμβουλές και καθοδήγηση όσον αφορά τον ρόλο του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας.

Εάν επιθυμείτε να συμμετάσχετε στη δίκη ως πολιτικός ενάγων, τότε πρέπει να υποβάλετε αίτηση για δωρεάν νομική συνδρομή σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας ή σε περίπτωση που, ως μάρτυρας, επιθυμείτε να εκπροσωπηθείτε από δικηγόρο και δεν διαθέτετε τους οικονομικούς πόρους για την κάλυψη των σχετικών εξόδων.

Μπορείτε επίσης να υποβάλετε αίτηση για νομική συνδρομή ως προς τα εξής:

πλήρη ή μερική απαλλαγή από το δικαστικό τέλος

διορισμό και αμοιβή δικηγόρου ή

σταδιακή πληρωμή του δικαστικού τέλους ή των δικηγορικών αμοιβών.

Σημείωση: η απόφαση επί των αιτήσεων περί χορήγησης νομικής συνδρομής λαμβάνεται από τις αρχές κοινωνικής ασφάλισης, και υπολογίζεται με βάση μαθηματικό τύπο υπολογισμού στον οποίο λαμβάνονται υπόψη τα περιουσιακά στοιχεία, το εισόδημα και οι δαπάνες του αιτούντος. Η αίτηση για την παροχή νομικής συνδρομής πρέπει να υποβάλλεται με τη χρήση εντύπων που διατίθενται δωρεάν από τις υπηρεσίες κοινωνικής ασφάλισης. Το έντυπο μπορεί να υποβληθεί αυτοπροσώπως, μέσω φαξ, ταχυδρομείου ή διαδικτύου - στην τελευταία περίπτωση, πρέπει να συμπληρωθεί το σχετικό [ηλεκτρονικό έντυπο](#). Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από δέσμη εγγράφων από τα οποία να αποδεικνύονται οι οικονομικές δυσχέρειες του αιτούντος. Η απόφαση λαμβάνεται εντός 30 ημερών. Η υποβολή της αίτησης είναι δωρεάν για το θύμα.

Σε ποιες περιπτώσεις το ποινικό δικαστήριο θα απέρριπτε ή θα αρνούταν να αποφανθεί επί της αξίωσής μου κατά του δράστη;

Εάν δεν υφίσταται καταδικαστική απόφαση για την τέλεση του εγκλήματος.

Εάν το θύμα δεν μπορεί να αποδείξει τη ζημία που υπέστη.

Μπορώ να ασκήσω ένδικα μέσα κατά μιας τέτοιας απόφασης ή να επιδιώξω άλλα μέσα έννομης προστασίας/ικανοποίησης;

Ναι. Μπορείτε να ασκήσετε ένδικα μέσα κατά της απόφασης εάν έχετε συμμετάσχει στη δίκη ως πολιτικώς ενάγων.

Μπορείτε επίσης να καταφύγετε σε συμβατικά μέσα (τα πολιτικά δικαστήρια) εάν, για οποιονδήποτε λόγο, δεν εξεταστεί η αξίωσή σας.

Αν το δικαστήριο μου επιδικάσει αποζημίωση, πώς μπορώ να διασφαλίσω ότι η απόφαση θα εκτελεστεί κατά του δράστη και τι βοήθεια μπορώ να λάβω για να το διασφαλίσω αυτό;

Ναι. Εάν ο κατηγορούμενος δεν καταβάλει εκουσίως την αποζημίωση, τότε το θύμα μπορεί να λάβει μέτρα επιβολής του νόμου, δηλαδή να υποβάλει αίτηση ενώπιον του δικαστηρίου για την αναγκαστική εκτέλεση της απόφασης περί καταβολής αποζημίωσης μέσω, ενδεικτικά, της κατάσχεσης μισθών, τραπεζικών λογαριασμών, ακίνητης και κινητής περιουσίας, έως το ποσό της αποζημίωσης που έχει επιδικαστεί υπέρ του θύματος.

Τελευταία επικαιροποίηση: 07/04/2024

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.